

NAVOIY INNOVATSIYALAR
UNIVERSITETI

MAQOLALAR TO'PLAMI

MILLIY ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

XXI ASRDA GLOBAL MUAMMOLARNI BARTARAF ETISH: YASHIL IQTISODIYOT VA TEXNIK TARAQQIYOTNI RIVOJLANTIRISHGA QARATILGAN FANLARARO ILMIY IZLANISHLAR

SMART ACCESS

YO'NALISHLAR

- 1-sho'ba. Tabiiy va texnika fanlari asosida yashil texnologiyalarni rivojlantirish
- 2-sho'ba. Yashil iqtisodiyot va raqamli transformatsiya
- 3-sho'ba. Ijtimoiy-gumanitar fanlar va barqaror jamiyat
- 4-sho'ba. Filologiya va tillar o'qitishda global zamonaviy diskurs

O'TKAZILISH SANASI

20.04.2026 — 20.04.2026

CONFERENCE.NIUEDU.UZ

TASHKILIY QO'MITA

TASHKILIY QO'MITASI

Familiya, ismi, sharifi	Ilmiy darajasi, unvoni	Lavozimi
Mavlonov Joʻrabek Yorqulovich	siyosiy fanlari doktori, professor	Navoiy innovatsiyalar universiteti rektori
Xudoyorov Shuhrat Jumaqulovich	fizika-matematika fanlari nomzodi, dotsent	Navoiy innovatsiyalar universiteti "O'quv ishlari va ilmiy innovatsiyalar" bo'yicha prorektor
Shodiyev Ne'matjon Sa'dirovich	pedagogika fanlari falsafa doktori (PhD)	Navoiy innovatsiyalar universiteti "Ilmiy tadqiqot innovatsiyalar" bo'lim boshlig'i
Eshpo'latov Bobir Xudoyberdiyevich	fizika-matematika fanlari bo'yicha falsafa doktor (PhD)	Navoiy innovatsiyalar universiteti "Tabiiy va texnika fanlar" kafedrası mudiri
Yorkulov Bexzod Abdugabbarovich	texnika fanlari bo'yicha falsafa doktor (PhD)	Navoiy innovatsiyalar universiteti "Iqtisodiyot va axborot texnologiyalari" kafedrası mudiri
Murodova Muqaddas Ikromovna	filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktor (PhD)	Navoiy innovatsiyalar universiteti "Filologiya va tillarni o'qitish" kafedrası mudiri
Daminov Nabijon Abduolimovich	tarix fanlari bo'yicha falsafa doktor (PhD)	Navoiy innovatsiyalar universiteti "Ijtimoiy-gumanitar fanlar" kafedrası mudiri
Kubayeva Mavluda Baxtiyor qizi	pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktor (PhD)	Navoiy innovatsiyalar universiteti "Universitet kengashi kotibi"
Omonov Qavmiddin Karimovich	pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)	Navoiy innovatsiyalar universiteti "Ilmiy tadqiqot va innovatsiyalar" bo'limi mutaxassisi
Abdugʻaniyeva Guliraʻno Alijon qizi	tarix fanlari bo'yicha falsafa doktor (PhD)	Navoiy innovatsiyalar universiteti "Ilmiy tadqiqot va innovatsiyalar" bo'limi mutaxassisi

TAHRIRIYAT

Familiya, ismi, sharifi	Ilmiy darajasi, unvoni	Lavozimi
Allayarov Ravshan Muzaffarovich	texnika fanlari bo'yicha falsafa doktor (PhD)	Navoiy innovatsiyalar universiteti "Tabiy va texnika fanlar" kaferdrasi dotsenti
Shomiyev G'olib O'ktamovich	iqtisodiyot fanlari doktori	Iqtisodiyot va axborot texnologiyalari kafedrası professori
G'ulomova Nargiza Sa'dullayevna	filologiya fanlari doktori	Filologiya va tillarni o`qitish kafedrası professori
Boboyeva Firuza Azimjonovna	pisoxologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori	Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrası dotsenti

KIRISH SO'ZI

**Mavlonov Jurabek
Yorqulovich**

REKTOR

**NAVOIY INNOVATSIYALAR
UNIVERSITETI REKTORI,
S.F.D, PROFESSOR**

Assalomu alaykum, hurmatli mehmonlar, muhtaram ustozlar, qadrli hamkasblar hamda aziz talabalar!

Hech kimga sir emaski, ko'z o'ngimizda kechayotgan zamonaviy turmush tarzi, yashash muhiti hamda erishilgan natijalar bir necha ming yillik tarixiy taraqqiyot jarayonida to'plangan amaliy tajribalarning yakuniy mahsuli hisoblanadi. Asrlar davomida inson o'zining intellektual salohiyati, tafakkuri va mehnati orqali muhim ilmiy-texnik kashfiyotlarni amalga oshirib, ularni keng miqyosda amaliyotga joriy etish natijasida ijtimoiy-iqtisodiy farovonlikni ta'minlab kelmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev tomonidan 2025-yil — "Atrof-muhitni asrash va "yashil" iqtisodiyot yili" deb e'lon qilinib, ekologik barqarorlik va iqtisodiy o'sishni uyg'unlashtirish strategiyasi ilgari surilishi ham ushbu masalaga hukumat tomonidan qaratilayotgan e'tibor hamda uning ahamiyatini ko'rsatadi.

Shiddat bilan modernizatsiyalashib va transformatsiyalanib borayotgan hozirgi davr sharoitida "yashil" iqtisodiyot modeliga o'tish strategik zarurat va muhim hayotiy ehtiyoj sifatida namoyon bo'lmoqda.

Anjuman qatnashchilariga samimiy minnatdorchiligimni bildiraman va konferensiyada faol ishtirok etib, o'z tajribalari bilan o'rtoqlashishlari, mazkur mavzuda olib borgan tadqiqotlari yuzasidan tegishli tavsiya hamda xulosalarini berishlarini umid qilaman.

MUNDARIJA

1-SHO'BA: 1-SHO'BA. TABIIY VA TEXNIKA FANLARI ASOSIDA YASHIL TEXNOLOGIYALARNI RIVOJLANTIRISH

Tojiyev Ilhom Ibraimovich, Pirimova Feruza Abubakirovna

CHIZIQLI ALGEBRA ASOSIDA IQTISODIY MODELLARNI QURISH USULLARI →

Xalilov SH.F., Mirzaqobilova L.N.

DINAMIK YUKLANISH OSTIDAGI ORTOTROPIK SILINDRIK QOBIQLARNING KUCHLANISH-DEFORMATSIYA HOLATINI TAHLILI →

Tojiyev Ilhom Ibraimovich, Haydarova E'zoza Sodiqjon qizi

IQTISODIY MASALALARNI YECHISHDA LIMITDAN FOYDALANISH →

Shodiyev Sadir Ne'matovich, Shodiyev Ne'matjon Sadirovich

MAHALLIY MATERIALLARDAN FOYDALANGAN HOLDA AVTOTRAKTOR SO'NDIRGICHLARI KOMPONENTLARINI ISHLAB CHIQUISHNING NAZARIY VA AMALIY JIHATLARI →

Omonov Qavmiddin Karimovich, Eshpo'lotov Bobir Xudoyberdiyevich

SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA MUHANDISLIK GRAFIKASINI O'QITISHNING INNOVATSION METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH →

Tojiyev Ilhom Ibraimovich, To'rayeva Feruza Dilmurodovna

YASHIL IQTISODIYOTDA OPTIMALLASHTIRISH MASALALARI VA MATEMATIK MODELLAR →

O'rinov Eldor Fazliddin o'g'li

YOMG'IRLATIB SUG'ORISHNING TEXNOLOGIK ISH JARAYONI VA MASHINANING MAVSUMIY SUG'ORISH ME'YORI →

Bo'riyeva Kamola Xikmatullo qizi

Определение оптимальных рабочих параметров экскаваторов с большим объёмом ковша при разработке горных пород: анализ сопротивления копанью, формы ковша и нагрузки на гидравлическую систему. →

Halimov Zohidjon Shavkat o'g'li, Axmadov Jonibek Otabek o'g'li

Совершенствование аэродинамических моделей управления воздушными потоками и энергоэффективных конструкций вентиляторов в вентиляционных системах горнодобывающих предприятий →

Ergashev Yoqubjon Hamro O'g'li, Axmadov Jonibek Otabek O'g'li

Технико-экономическая эффективность перевода электрических и газовых счётчиков в цифровую интегрированную систему и влияние на зелёную экономику →

Nurmatova Mohirabonu Lochinbek qizi, Idrisova Oksana Baktibayevna

CRISPR-Cas9: Революция в редактировании генов →

Qurbonov Oybek Muhammadqulovich

АНАЛИЗ УСТРОЙСТВ ОЧИСТКИ СЖАТОГО ВОЗДУХА ОТ МЕХАНИЧЕСКИХ ПРИМЕСЕЙ В ПНЕВМАТИЧЕСКИХ СИСТЕМАХ →

1Abdullayev Y.B.

Анализ исследований по совершенствованию колково-планчатых барабанов в секциях очистки хлопка от мелких примесей →

Qudratova Sevinch, Ibodullayeva Sabina, Nazarov Ilg'orbek

БИОРЕМЕДИАЦИЯ: ОЧИСТКА ЗАГРЯЗНЕННОЙ ПОЧВЫ И ВОДЫ С ПОМОЩЬЮ МИКРООРГАНИЗМОВ →

Rashidova Zulayho Dilshod qizi, Nurulloyeva Muattar Mustafo qizi

Возможности переработки биопластиков и проблемы их смешивания с традиционными пластиками. →

Норов Д.Ш., Мусурмонов Ш.У.

ГЕОТЕХНИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ ФОРМИРОВАНИЯ ВЫСОКИХ МНОГОЯРУСНЫХ АВТОМОБИЛЬНЫХ ОТВАЛОВ В УСЛОВИЯХ КАРЬЕРА МУРУНТАУ →

Toshpo'latov Og'abek Jaloliddin o'g'li

Глобальное воздействие пластиковых отходов и устойчивые решения →

Amonov Muhsin Erkinovich, Iskandarov I.I

Значение математики в информатике и использовании искусственного интеллекта →

Турдиев Умиджон Камолиддинович

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ В УПРАВЛЕНИИ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРОЙ И СПОРТОМ В ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ВУЗАХ →

Муфтуллаева Марзия Бегдуллаевна

ИССЛЕДОВАНИЕ ВЛИЯНИЯ НАНОМОДИФИКАЦИИ НА СТРУКТУРУ И СВОЙСТВА БЕНТОНИТОВ ПРИАРАЛЬЯ →

Dustova Mehriniso Parmanovna, Sunatilloev Umrbek Axrorkul o'g'li, Tuxtamurodov Behruzjon Bekturodovich

Искусственный интеллект и его роль в деятельности человечества →

To'ychiyeva Dilnoza Ilhom qizi →

Исследование методов определения размеров карьеров для рудных тел различной мощности

Muxammadjonov Alijon Olimjonovich

МЕХАНИЗМЫ ЭФФЕКТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ ЗЕЛЁНЫМ ТРАНСПОРТОМ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ

→

Qavmiddin Omonov, Karimovich

Методика обучения статической и геометрической гармонизации тектонических конструкций

→

To'ychiyeva Dilnoza Ilhom qizi, Saidova Marjona Ilhom qizi

Оптимизация буровзрывных работ в карьерах для управления гранулометрическим составом горной массы

→

Musurmonov Mexrididdin Ulug'bek o'g'li

ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ АНАЛОГИЧНОГО ПОДХОДА ПРИ ОБУЧЕНИИ СИММЕТРИИ И ЗАКОНАМ СОХРАНЕНИЯ

→

Cho'liyev E.A.

ПРИМЕНЕНИЕ ЭЛЕМЕНТОВ КОМБИНАТОРИКИ К НЕКОТОРЫМ РЕАЛЬНЫМ ЗАДАЧАМ

→

Aytchoyayeva Gulnisa Ilyas qizi

Подземная разработка рудных тел Зармитанского золоторудного месторождения с учетом потерь и разубоживания в зоне тектонических напряжений

→

Dustova Mehriniso Parmanovna, Sunatilloyev Umrbek Axrorkul o'g'li, Tuxtamurodov Behruzjon Bekmurodovich, Kubayeva Dinora Izzatulla qizi

Применение технологии искусственного интеллекта в контрольно-измерительных приборах

→

Murodullayeva Marjona Rustam qizi, Mamarajabova Nigora Abdusaid qizi

Проблемы формирования экологического мышления студентов на основе изучения концепции устойчивого развития

→

Zoirova L.X.

РОЛЬ ЛАЗЕРНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СОВРЕМЕННОЙ МЕДИЦИНЕ

→

Musurmonov Shaxzod

Решение задачи о крутильных колебаниях трехслойной вязкоупругой конической оболочки

→

Qurbonov Oybek Muhammadqulovich

ТЕХНИЧЕСКОЕ РЕШЕНИЕ ПО СОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ ПРОЦЕССОВ МОНТАЖА И ДЕМОНТАЖА ПОГРУЖНЫХ НАСОСНЫХ АГРЕГАТОВ

→

Зарифов Ш.А.

ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ И МОНИТОРИНГА ВЫСОКИХ МНОГОЯРУСНЫХ АВТОМОБИЛЬНЫХ ОТВАЛОВ В ГЛУБОКИХ КАРЬЕРАХ

→

Илясов А.С., Рахимов Х.М., Бабаяров С.А.

ТОКСИКАНТЫ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ И ИХ ВОЗДЕЙСТВИЕ СТРУКТУРЫ СЛИЗИСТОЙ ОБОЛОЧКИ АНАЛЬНОГО КАНАЛА, И МЕТОДЫ ИХ ОТЧИСТКИ

→

Ergashev Yoqubjon Hamro o'g'li, Halimov Zohidjon Shavkat o'g'li

Технология защиты воздушных линий электропередачи от птиц на основе изоляторов с диэлектрическим покрытием и ультразвуковых отпугивающих устройств

→

Yunusov J.F., Otajonov B.O., Raximov A.V.

УВЕЛИЧЕНИЕ ЭКСПЛУАТАЦИОННОЙ НАДЕЖНОСТИ СИЛОВЫХ ТРАНСФОРМАТОРОВ ПРИМЕНЯЕМЫХ НА МАШИНАХ И МЕХАНИЗМАХ ОТКРЫТЫХ ГОРНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

→

Karimova L.S.

Эколого-экономические аспекты устойчивого развития нашей страны

→

Dustova Mehriniso Parmanovna, Yarashov Shohruh, Sanaqulov Davlat Muhammadovich, Kubayeva Dinora Izzatulla Qizi, Sunnatilloyev Umrbek

SUYUQLIK MUHITIDAGI MATERIALLARNI ARALASHTIRGICHNING KINEMATIKASI

→

2-SHO'BA: 2-SHO'BA. YASHIL IQTISODIYOT VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA

Гапеева Ольга Николаевна, Рашидов Мэлс Каримович

МЕТОДЫ ОЦЕНКИ И АНАЛИТИЧЕСКОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ СВОБОДНЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ЗОН В РЕГИОНАЛЬНОМ РАЗВИТИИ

→

Yorkulov Behzod Abdugabbarovich, Shomurodov Abbos Tulkinovich

ATMOSFERA IFLOSLANISHINI MONITORING QILISHDA IoT TEXNOLOGIYALARI VA MASHINAVIY O'RGANISH USULLARIDAN FOYDALANISH

→

Ochilova Dilnoza Ismoil qizi

NAVOIY VILOYATI IQTISODIYOTINING DIVERSIFIKATSIYASI VA INVESTITSION RIVOJLANISH TENDENSIYALARI

→

Baqoyev Husan Nuriddinovich, Raxmonova Nilufar Sattorovna

NAVOIY VILOYATI SANOAT KORXONALARI FAOLIYATINING UMUMIQTISODIY TAHLILI VA "YASHIL" IQTISODIYOT SHAROITIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI

→

Xudoyorov Shuhrat Jumaqulovich, Shodiyev Ne'matjon Sadirovich

O'ZBEKISTON SHAROITIDA QUYOSH–AKKUMULYATOR–VODOROD ENERGETIK TIZIMLARINI IOT VA EDGE-COMPUTING ASOSIDA REAL VAQT REJIMIDA BOSHQARISHNING INNOVATSION MODEL

→

Farmanov Sardorbek Utkir o'g'li

TA'LIMGA "YASHIL" IQTISODIYOT TAMOIYILLARINI INTEGRATSIYA QILISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING TUTGAN O'RNI

→

Karimov Islom G'ulom o'g'li

HUDUDIIY SANOAT SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISHDA INVESTITSIALARNING O'RNI

→

Karimov Islom G'ulom o'g'li

MINTAQADA YENGIL SANOATNI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY TASHKILIIY-IQTISODIIY MEXANIZMLARI

→

Karimov Islom G'ulom o'g'li

NAVOIIY VILOYATIDA YENGIL SANOATNING HUDUDIIY RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI VA ISTIQBOLLARI

→

Karimov Islom G'ulom o'g'li

XORIJIY TAJRIBA ASOSIDA YENGIL SANOATNI HUDUDIIY RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI

→

Shomiev Golib Uktamovich

Human capital and economic growth in Uzbekistan: correlation and regression approach

→

Rahmonov I.G'.

TA'LIM XIZMATLARI BOZORIDA INSON KAPITALINI SHAKLLANTIRISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH

→

Ruziyev Anvar Sapparboyevich

Анализ демографического состояния субъектов малого бизнеса Навоийской области

→

Baqoyev Husan Nuriddinovich

Демографический анализ субъектов малого бизнеса в Навоийской области

→

Baqoyev Husan Nuriddinovich, Hayotova E'tibor Ilyosovna

Динамика развития промышленности Навоийской области на основе занятости и инвестиционных потоков

→

Шарифжанова Гульчехра

ЗЕЛЕНАЯ ИПОТЕКА И ЭНЕРГО ЭФФЕКТИВНОСТЬ

→

Tojiyev Ilhom Ibraimovich, To'rayeva Feruza Dilmurodovna

Задачи оптимизации и математические модели в зелёной экономике

→

Raxmatova Shaxnoza Rustamovna

Зарубежный опыт применения цифрового маркетинга в коммерческих банках.

→

Raimov Fayzullo Ibodullo o'g'li

ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ НА ОСНОВЕ ЗЕЛЕНОЙ ЭКОНОМИКИ И ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ В ЭКОНОМИЧЕСКОМ РАЗВИТИИ РЕГИОНОВ ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНТЕЛЛЕКТА

→

Haydarova E'zoza Sodiqjon qizi

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРЕДЕЛА ПРИ РЕШЕНИИ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ЗАДАЧ

→

Usmanova Sevinch Uktam qizi

Инновационные цифровые решения для «зеленой» экономики: международный опыт и национальная практика.

→

Kubayeva i Dinora Izzatulla qiz

Интеграция будущего компьютерных сетей и искусственного интеллекта

→

Pirimova Feruza Abubakirovna

Методы построения экономических моделей на основе линейной алгебры

→

Rakhmonova Nilufar Sattorovna, Baqoyev Husan Nuriddinovich

ОБЩЕЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ НАВОИЙСКОЙ ОБЛАСТИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ В УСЛОВИЯХ «ЗЕЛЁНОЙ» ЭКОНОМИКИ

→

Hamroyev Bahodir Baxtiyorovich

ПРАВОВЫЕ И МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ВЕДЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТРАХОВЫХ КОМПАНИЙ

→

Гафурова Дилобар Караматовна

СПОСОБЫ ОРГАНИЗАЦИИ ПРОИЗВОДСТВА НА ПРЕДПРИЯТИИ И ПОВЫШЕНИЯ ЕГО ЭФФЕКТИВНОСТИ

→

Ochilova Dilnoza Ismoil qizi

Тенденции диверсификации экономики и инвестиционного развития Навоийской области

→

Urakov Tuxtamurat Muxiddinovich

Теоретические и практические механизмы финансирования экономики через фондовый рынок Узбекистана.

→

AKRAMXODJAYEV Bori Toxtaxodjayevich

Туризм и перспективы использования искусственного интеллекта в контексте цифровой трансформации

→

Savrieva Madina Xakimovna

ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ В ПРОЦЕССЕ ИНДУСТРИАЛИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА (НА ПРИМЕРЕ НАВАЙСКОГО РЕГИОНА)

→

3-SHO'BA: 3-SHO'BA. IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLAR VA BARQAROR JAMIYAT**Садриддинова Дилобар Хусниддин кизи**

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ ОЗДОРОВИТЕЛЬНЫХ АЭРОБНЫХ ЗАНЯТИЙ ДЛЯ ЖЕНЩИН НА ОСНОВЕ ГАРМОНИЗАЦИИ НАЦИОНАЛЬНОЙ МУЗЫКИ И КУЛЬТУРНЫХ ЦЕННОСТЕЙ

→

Pardayev Alisher Hamzayevich

СОВРЕМЕННЫЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ

→

Nuriddinova Zulayxo Abduvohid qizi

FANLARARO INTEGRATSIYA ORQALI TANQIDIY FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISH

→

Abdullayeva Zahira Bahodirovna

FUQAROLIK JAMIYATNING MAFKURAVIY ASOSLARINI YARATISH VA RIVOJLANTIRISH QONUNIYATLARI.

→

Kubayeva Mavluda Baxtiyor qizi

IJODIY KOMPETENSIYA TUSHUNCHASINING ILMIY-PEDAGOGIK TAHLILI VA UNING KASBIY TA'LIMDAGI O'RNI

→

Kubayeva Mavluda Baxtiyor qizi

INTEGRATIV TA'LIM TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI

→

Egamberdiyeva Zulhumor Galamidinova

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKIOTLARI RAHBARLARINING BOSHQARUV KOMPETENSIYASI: NAZARIYA, AMALIYOT VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI

→

Sadriddinova Dilobar Husniddin qizi

MILLIY MUSIQA VA MADANIY QADRIYATLARNI UYG'UNLASHTIRISH ASOSIDA AYOLLAR UCHUN SAMARALI AEROBIKA SOG'LOMLASHTIRISH MASHG'ULOTLARI TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH

→

Abdug'aniyeva Gulira'no Alijon qizi

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QUROLI KUCHLARIDA HARBIIY XOTIN-QIZLARNING O'RNI

→

Bo'riyev Ibrohim Salohiddin o'g'li, Bekboyeva Marjona Nozimjon qizi

TURKISTONDA TA'LIM TIZIMINING DASTLABKI SHAKLLANISH BOSQICHLARI VA UNING TARIXIY ILDIZLARI

→

Ismoilova M.E.

YOSHLAR O'RTASIDA JINOYATCHILIKNI OLDINI OLISH MEKANIZMLARI

→

Boboxolova Shahnoza Akrom qizi

Yoshlar orasida raqamli jinoyatchilik xulq-atvorining shakllanishi

→

Бобоев Феруз

МУЛЛА АБДУРОЗИҚ ҚЎРБОШИНING ҲАРБИЙ ФАОЛИЯТИ

→

Shopulatova Nasiba Umirovna

BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING BILIM OLISH MUSTAQILLIGI FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH

→

Mansurova Maftuna Komiljn qizi

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA LIDERLIK SIFATLARINI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA PEDAGOGIK TAJRIBA – SINOV ISHLARINI TASHKIL QILISH METODIKASI

→

Xolmirzayev Furkat Golibovich

«Важность системного подхода к организации мониторинга в школах (на примере программы PISA)

→

Ne'matov Laziz Hikmatillo og'li

АНАЛИЗ СИСТЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ В ТУРКЕСТАНЕ В КОНЦЕ XIX - НАЧАЛЕ XX ВЕКА В АНГЛИЙСКИХ ИССЛЕДОВАНИЯХ

→

BARATOV Mirodiljon Xomudjonovich

БЕЗБАРЬЕРНЫЙ ТУРИЗМ КАК ОСНОВА УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ

→

Sattarova Saodat Akmalovna

Бухарское ханство: церемония возведения хана на престол (на примере произведения «Тухфат ул-ханий»)

→

Primova Zulayho Farhod qizi

ВЛИЯНИЕ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ (ИКТ) НА ОБРАЗОВАНИЕ ДЕТЕЙ

→

Korayeva Latifa Zarifovna

ВЛИЯНИЕ МОТИВА И МОТИВАЦИОННЫХ ПОДХОДОВ НА УЧЕБНУЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ

→

Abdullayev J.I.

Влияние анклавов и эксклавов в Центральной Азии на дипломатические отношения стран региона.

→

Qahharova Malika Lutfullo qizi

Влияние социальных сетей на национальную идентичность подростков →

Nabijon Daminov

Глобализация сфер науки и образования и ее связь со сферами общественной жизни →

Rahmatova Nasiba

ЗЕЛЕННЫЕ ПРОСТРАНСТВА В УРБАНИЗАЦИИ: ВЛИЯНИЕ НА ЗДОРОВЬЕ И ПСИХОЛОГИЮ ЧЕЛОВЕКА В ГОРОДСКОЙ СРЕДЕ →

Utkirov Nusrat Kamilovich

ИЗУЧЕНИЕ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ: ИСТОРИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ И НАУЧНЫЕ ПОДХОДЫ →

Gulnoza Sapayeva

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ ОДАРЁННОСТИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА НА ОСНОВЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТНОГО ПОДХОДА →

Jurayeva Nargiza Baxshullayevna

МОДЕРНИЗАЦИЯ СИСТЕМЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В РАМКАХ СТРАТЕГИИ «УЗБЕКИСТАН – 2030» (НА ПРИМЕРЕ НАВАЙСКОГО РЕГИОНА) →

Tony Ismoilov

Механизмы профилактики преступности среди молодежи →

Сувонова Лобархон Ислон кизи

Научные подходы к организации педагогического дизайна в условиях цифровизации →

Umurzaqova Umida Nosirjonovna

Научный анализ деятельности международных экологических организаций в условиях устойчивого развития →

Boboyeva Feruza Azimjonovna

ПОДРОСТКОВЫХ ЦЕННОСТЕЙ В СОВРЕМЕННОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ: В КОНТЕКСТЕ ГЛОБАЛЬНЫХ ПРОБЛЕМ И ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКИ →

Sadilloeva Lola Sirojovna, Axmedova Nodira Kadirovna, Toshpo'latova Sabina Sunnat qizi, Rajabboyeva Shahlo To'liqinova

Педагогическая эффективность использования трёхмерных (3D) учебных средств и инновационных технологий при преподавании биологии и анатомии →

To'rayeva Jasmina Ulug'bek qizi

Педагогические подходы к развитию зеленых зон и их социальное значение. →

Ne'matjon Sadirovich Shodiyev

Преимущества использования глобальной сетевой системы при преподавании биологии →

Ro'ziyeva Nafosat Abdumumin qizi

Психологические механизмы формирования моральных ценностей у учащихся на основе мотивации и рефлексии. →

Narmuradova Rayhon Uktamovna

РОЛЬ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ПРОГНОЗИРОВАНИИ ПОВЕДЕНИЯ В СУДЕБНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ЭКСПЕРТИЗЕ →

Axmedov Soxib Saimovich

РОЛЬ НАСЛЕДИЯ ДЖАЛОЛИДДИНА РУМИ В УПРАВЛЕНИИ СОВРЕМЕННЫМ ГОСУДАРСТВОМ И ОБЩЕСТВОМ →

Tajiyeva Umida Rajabbayevna

РОЛЬ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ В ФОРМИРОВАНИИ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ НАСЕЛЕНИЯ И СОЦИАЛЬНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ →

Sanobar Negmatova

РОЛЬ ПОДХОДОВ STEAM В РАЗВИТИИ ТВОРЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ У ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА →

Rahimova Dilso'z

Роль и перспективы развития искусственного интеллекта в современной системе образования. →

MIRJONOVA Kamola O'ktam qizi

Роль средств массовой информации и социальных сетей в обеспечении религиозной толерантности →

Ochilov Baxtiyor Shuhrat o'g'li

Социально-философская интерпретация научного наследия Ибн Халдуна и его место в мировой науке →

Nasiba Sobirovna Rahmatova

Стратегическая модель «Зелёное пространство» для развития волевых качеств в поведении и межличностных отношениях. →

Turobova Ziyoda Shuhrat qizi

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОРГАНИЗАЦИИ НЕЗАВИСИМОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ →

Sadilloeva Lola Sirojovna, Urazaliyeva Madina Anvarjon qizi, Kadirova Maftuna Sabirovna, Umrzoqova Sabina Xamroqul qizi

→

Теоретические и методические основы развития экологической культуры в биологическом образовании

Izzatilloeva Sabina Ilhom qizi

ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ КАК ОСНОВА ФОРМИРОВАНИЯ ИНИЦИАТИВНЫХ НАВЫКОВ У ДЕТЕЙ
ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА: ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ

→

Rahmatova Nasiba

Экологический подход к формированию поведения молодежи, основанный на концепции «Зеленой зоны».

→

Ergashev Alijon Boxodirovich

MILLIY O'ZLIKNI ANGLASH FENOMENINING MOHIYATI, XUSUSIYATLARI, SHAKLLANISH OMILLARI VA IJTIMOY
AHAMIYATI

→

4-SHO'BA: 4-SHO'BA. FILOLOGIYA VA TILLAR O'QITISHDA GLOBAL ZAMONAVIY DISKURS

Mamatova Maftuna

В СОВЕРШЕНСТВОВАНИИ АВТОРСКОГО КОРПУСА ALISHER NAVOIY ВАЖНОЕ ЗНАЧЕНИЕ ИМЕЮТ РУБАИ,
ВХОДЯЩИЕ В СОСТАВ КУЛЛИЯТА «ХАЗОЙИН УЛ-МАОНИЙ»

→

Hasanova Laziza

ПРИСУТСТВИЕ ПРАГМАТИЧЕСКОГО ПОНЯТИЯ В ЛИТЕРАТУРНОМ ТЕКСТЕ

→

Hasanova Laziza Safarovna

"IYMON" KONSEPTINING INSON TIMSOLIDA IFODALANISHI

→

G'ulomova Nargiza Sa'dullayevna, Hasanova Laziza Safarovna

BADIIY MATNDA PRAGMATIK KONSEPTNING VOQELANISHI

→

Ziyodullayeva Nargiza Ixtiyorovna

Ingliz va o'zbek tillarida affiksial va kompozitsion usulda yasalgan individual yasalmalar

→

Uskanov Kaxramon Xalikulovich

G'afur G'ulom asarlarida xalq maqollari va iboralarning qo'llanishi

→

Maxamova E'zoza Ravshan qizi

THE PROBLEM OF SEMANTIC DESCRIPTION OF ARCHAIC WORDS IN THE CORPS OF ALISHER NAVAIY'S AUTHORITY

→

Botirov Shahzodjon Pirmamat o'g'li

АНАЛИЗ ПОСЛОВИЦ В ДИВАНЕ "БАДОЙЕ УЛ-ВАСАТ" ДЛЯ АВТОРСКОГО КОРПУСА АЛИШЕРА НАВОИ

→

Botirova Nilufar

ИЗУЧЕНИЕ ПРАГМАЛИНГВИСТИКИ НА ОСНОВЕ ПОЭМЫ АЛИШЕРА НАВОИ «ЛЕЙЛИ И МЕДЖНУН»

→

Ziyodullayeva Nargiza Ixtiyorovna

ИНДИВИДУАЛЬНЫЕ НОВООБРАЗОВАНИЯ, СОЗДАННЫЕ АФФИКСАЛЬНЫМ И КОМПОЗИЦИОННЫМ СПОСОБАМИ В
АНГЛИЙСКОМ И УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКАХ

→

Gulhayo Sharipova

ИССЛЕДОВАНИЕ И ИЗУЧЕНИЕ ЯВЛЕНИЯ ИЗБЫТОЧНОСТИ

→

Abdullayeva Vazira Quronovna

ИССЛЕДОВАНИЕ ФРАЗ В "КУТАДГУ БИЛИГ"

→

Raxmatullayeva Nargiza Baxtiyor qizi

К АНАЛИЗУ НЕКОТОРЫХ ЗАДАНИЙ, РАЗВИВАЮЩИХ НАВЫК ПОНИМАНИЯ НА СЛУХ, ИМЕЮЩИХСЯ В УЧЕБНИКАХ
ПО РОДНОМУ ЯЗЫКУ

→

Tosheva Nargiza Abdumajitovna

КОНЦЕПЦИЯ ИНТЕРНЕТ-ЛЕКСИКОНА И ЕГО СОЦИОЛИНГВИСТИЧЕСКАЯ КЛАССИФИКАЦИЯ

→

Sulaymonova Zebiniso

Концепт отец в текстах узбекских народных песен

→

NOROVA GULSANAM MAXSUTOVNA

Лингводидактика в теории обучения языку и её интеграция с другими дисциплинами

→

Шодиева Турсуной

НЕОЛОГИЗМЫ-НОМИНАЦИИ ЛИЦА В МЕДИАДИСКУРСЕ: СЕМАНТИКО-ОЦЕНОЧНЫЙ АСПЕКТ

→

Yulduz Jo'rayeva

ОНОМАСТИЧЕСКИЕ ЕДИНИЦЫ И ИХ МЕСТО В ЯЗЫКОВОЙ СИСТЕМЕ

→

BOZOROVA Marjona Anvar qizi

ОПИСАНИЕ СИТУАЦИЙ, СВЯЗАННЫХ С РЕЧЕВЫМИ НАРУШЕНИЯМИ У ДЕТЕЙ, В ТЕКСТАХ, ПРЕДНАЗНАЧЕННЫХ
ДЛЯ ДЕТСКОЙ АУДИТОРИИ

→

XOLBEKOVA Dilfuza Baxtiyar qizi

ПРАГМАТИЧЕСКИЕ СРЕДСТВА, ОРИЕНТИРОВАННЫЕ НА АДРЕСАТА, В АНГЛИЙСКИХ ДЕТСКИХ
ПУБЛИЦИСТИЧЕСКИХ ТЕКСТАХ

→

Berdiqulov Oxunjon Azim o'g'li

ПРОБЛЕМЫ ИССЛЕДОВАНИЯ СЕМАНТИЧЕСКИХ И СТРУКТУРНЫХ ОСОБЕННОСТЕЙ ИНДИВИДУАЛЬНЫХ НЕОЛОГИЗМОВ →

Xo'jamova Lola Mo'minovna

Проблемы перевода английских фразеологизмов на узбекский язык на примере произведений Charles Dickens →

TOSHPOLATOVA RUXSORA NIZOMIDDIN QIZI

Роль метонимии в переводах произведений Франца Кафки →

Sharipova Nigora Nuriddinova, Isagulova Aziza Rustamovna

СЕМАНТИЧЕСКАЯ И НРАВСТВЕННО-ФИЛОСОФСКАЯ ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ПОНЯТИЯ «ДУША» В ПОЭМЕ «ХАЙРАТ УЛ-АБРОР» →

Saydullayeva Kamola

СТИЛИСТИКО-ПРАГМАТИЧЕСКИЕ ВОЗМОЖНОСТИ ПРОИЗВЕДЕНИЙ СИРОДЖИДДИНА САЙИИДА →

Rahmatulloyev Elbek

Сравнительно-типологический анализ идиом английского и узбекского языков: инновационный подход, основанный на дискурсе. →

Karimov Tolib

ТЕМАТИЧЕСКИЕ ГРУППЫ ЛЕКСИКИ В ТВОРЧЕСТВЕ ШОЙИМА ШЕРНАЗАРА →

Tosheva Nilufar Shirinboyevna

ТРАНСФОРМАЦИЯ И СЕМАНТИЧЕСКОЕ РАСШИРЕНИЕ МИФОЛОГИЧЕСКИХ ОБРАЗОВ В СОВРЕМЕННОМ ДИСКУРСЕ →

Uskanov Kaxramon Xalikulovich

Тематические группы узбекского лексикона в литературных текстах (На основе работ Гафура Гулама) →

Sanoyeva Muhtabar Nabiyevna, Ulbusin Xursandova

ФОРМИРОВАНИЕ РЕЧЕВОГО ОБЩЕНИЯ В ЛОГИЧЕСКИХ И ЛИНГВИСТИЧЕСКИХ ПРОЦЕССАХ →

Gulhayo Sharipova

ФУНКЦИОНАЛЬНОЕ ЗНАЧЕНИЕ ЛЕКСИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ В ЛИТЕРАТУРНОМ ТЕКСТЕ →

Sa'dullayeva Surayyo Ziyadullayevna

A Global Discourse Perspective on Developing Critical Thinking in English Language Teaching →

Qulmamatova Shaxnoza A'zamjonovna, Kulmamatov Oybek

DEVELOPING LINGUOCULTURAL COMPETENCE THROUGH DIGITAL TECHNOLOGIES IN PHILOLOGICAL EDUCATION →

Xolbekova Dilfuza Baxtiyar qizi

INGLIZ BOLALAR PUBLITSISTIK MATNLARIDA ADRESATGA YO'NALTIRILGAN PRAGMATIK VOSITALAR →

2-SHO'BA

2-SHO'BA. YASHIL IQTISODIYOT VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA

2-СЕКЦИЯ. ЗЕЛЁНАЯ ЭКОНОМИКА И ЦИФРОВАЯ
ТРАНСФОРМАЦИЯ.

SECTION 2. GREEN ECONOMY AND DIGITAL TRANSFORMATION.

2-sho'ba

AKRAMXODJAYEV Bori Toxtaxodjayevich

O'zbekiston Fanlar akademiyasi Davlat va huquq instituti

katta ilmiy xodimi, yuridik fanlar nomzodi, dotsent

Elektron pochta: 1370017a@gmail.com

Turizm va raqamli transformatsiya sharoitida sun'iy intellektdan foydalanish
istiqbollari

Туризм и перспективы использования искусственного интеллекта в контексте
цифровой трансформации

Tourism and prospects for the use of artificial intelligence in the context of digital
transformation

Annotatsiya: maqolada barqaror rivojlanish va raqamli transformatsiya sharoitida sun'iy intellektning shaxsiy hayotga va maxfiylikka bo'lgan ta'siri, sun'iy intellektda kamsitish va tarafkashlikka qarshi kurash, shaffoflik va hisobdorlik, qaror qabul qilishni avtomatlashtirish va uning inson huquqlariga ta'siri, sun'iy intellektda etika va inson huquqlari, xavfsizlik xavflari va kamsitish jarayonlari tahlil qilingan.

Kelajakda sun'iy intellektdan foydalanishning istiqbollari bilan bog'liq tegishli xulosa va takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: turizm, barqaror rivojlanish, raqamli transformatsiya, sun'iy intellekt, inson huquqlari, shaxsiy hayot, xavfsizlik, nazorat masalalari, sun'iy intellektdan foydalanish havfsizligi bo'linmasi.

Аннотация: В статье анализируется влияние искусственного интеллекта на неприкосновенность частной жизни и конфиденциальность в контексте устойчивого развития и цифровой трансформации, борьбы с дискриминацией и предвзятостью в искусственном интеллекте, прозрачности и подотчетности, автоматизации принятия решений и ее влияния на права человека, этику и права человека в контексте искусственного интеллекта, риски безопасности и процессы дискриминации.

Сформулированы соответствующие выводы и предложения относительно перспектив использования искусственного интеллекта в будущем.

Ключевые слова: туризм, устойчивое развитие, цифровая трансформация, искусственный интеллект, права человека, конфиденциальность, безопасность, вопросы контроля, отдел по безопасности использования искусственного интеллекта.

Annotation: The article analyzes the impact of artificial intelligence on privacy and confidentiality in the context of sustainable development and digital transformation, the fight against discrimination and bias in artificial intelligence, transparency and accountability, the automation of decision-making and its impact on human rights, ethics and human rights in the context of artificial intelligence, security risks and discrimination processes.

Conclusions and proposals regarding the future use of artificial intelligence are also provided.

Key words: tourism, sustainable development, digital transformation, artificial intelligence, human rights, privacy, security, control issues, AI Security Unit.

“O‘zbekiston – 2030” strategiyasining 58-maqsadi “O‘zbekistonda tashqi va ichki turizmni rivojlantirish uchun keng sharoitlar yaratish orqali sayyohlar sonini oshirish”ga qaratilgan bo‘lib, uning asosiy/ustuvor samaradorlik ko‘rsatkichlarida:

turizm sohasining yalpi ichki mahsulotdagi ulushini 7 foizga yetkazish;

turizm xizmatlari eksportini 6 milliard dollarga yetkazish;

xorijiy turistlar yillik sonini 20 million nafargacha yetkazish;

turizm mahallalari va qishloqlari sonini 140 taga yetkazish nazarda tutilgan [1].

Raqamli transformatsiya sharoitida ushbu maqsad va vazifalarga erishish sun’iy intellekt vositalari yordamida voqelikka aylanadi. Shu bilan birga, inson omilini ham inobatga olish zarur.

Inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasining qabul qilingan sanasi har yili butun dunyoda Inson huquqlari kuni sifatida nishonlanadi. Ushbu sana ijtimoiy, siyosiy, huquqiy hamda umuminsoniy jihatdan yuksak insonparvarlik mazmuniga ega bo‘lib, inson qadr-qimmatini himoya qilish va zamonaviy global inqirozlar sharoitida tinchlikni ta’minlash yo‘lidagi sa’y-harakatlarda muhim ahamiyat kasb etadi [2].

Mazkur bayramni nishonlash jarayonida jamiyat hayotiga tobora chuqur kirib kelayotgan sun’iy intellekt texnologiyalari va inson huquqlarini ta’minlash o‘rtasidagi o‘zaro munosabatlarni ilmiy jihatdan tahlil qilish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Shu bois, ushbu maqolaning asosiy qismi sun’iy intellektning inson huquqlariga ta’siri,

ularni ta'minlash va himoya qilishdagi imkoniyatlari hamda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan huquqiy xavf-xatarlarni yoritishga bag'ishlanadi.

1. Sun'iy intellektning shaxsiy hayotga va maxfiylikka bo'lgan ta'siri

Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish jarayonida yuzaga keladigan asosiy xavf-xatarlardan biri shaxsiy ma'lumotlarning noqonuniy tarqalishi yoki ularning maqsadsiz va noo'rin tarzda qayta ishlanishi bilan bog'liqdir. Zamonaviy neyron tarmoqlar va sun'iy intellektga asoslangan algoritmlar foydalanuvchilarga oid katta hajmdagi shaxsiy ma'lumotlarni yig'ish, tahlil qilish va qayta ishlash imkoniyatiga ega bo'lib, bu holat shaxsiy hayot daxlsizligi va maxfiylik huquqlarining buzilishiga olib kelishi mumkin.

Xususan, sun'iy intellekt tomonidan qayta ishlangan ma'lumotlarga asoslangan marketing strategiyalarida tijorat subyektlari foydalanuvchilarning aniq va ongli roziligisiz ularning xulq-atvori, qiziqishlari hamda iste'mol odatlariga oid batafsil raqamli profillarni shakllantirishi kuzatilmoqda. Bunday amaliyotlar shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilishning huquqiy mexanizmlariga putur yetkazib, shaxsning o'z shaxsiy hayoti ustidan nazorat qilish huquqini cheklashi mumkin.

Yechimlar:

Shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish sohasida Yevropa Ittifoqida Umumiy ma'lumotlarni himoya qilish reglamenti (GDPR) kabi qat'iy huquqiy normalar va standartlarning joriy etilishi sun'iy intellekt tizimlari orqali shaxsiy ma'lumotlarni yig'ish, saqlash va ulardan foydalanish jarayonlarini samarali tartibga solishga xizmat qilmoqda. Mazkur normativ mexanizmlar ma'lumotlarni qayta ishlashning qonuniyligi, shaffofligi va maqsadga muvofiqligini ta'minlashga qaratilgan.

Sun'iy intellekt tizimlaridan foydalanuvchi tashkilot va kompaniyalar shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilishga qaratilgan anonimlashtirish, psevdonimlashtirish hamda ma'lumotlarni qayta ishlashga nisbatan majburiy va ongli rozilik olish kabi mexanizmlarni joriy etishlari lozim. Ushbu choralar shaxsiy hayot daxlsizligini ta'minlash va ma'lumotlardan noqonuniy foydalanish xavfini kamaytirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, sun'iy intellekt botlari va boshqa raqamli texnologiyalarni ishlab chiqish jarayonida ma'lumotlarni minimallashtirish tamoyiliga qat'iy rioya etilishi zarur. Mazkur tamoyil faqat aniq belgilangan vazifani bajarish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlarni yig'ish va qayta ishlashni nazarda tutib, ortiqcha va nomutanosib ma'lumotlar to'planishining oldini olishga qaratilgan.

2. Sun'iy intellektda kamsitish va tarafkashlikka qarshi kurash

Sun'iy intellekt tizimlaridan foydalanish jarayonida yuzaga keladigan muhim muammolardan biri algoritmik tarafkashlik (bias) bo'lib, u kamsituvchi qarorlar qabul qilinishiga olib kelishi mumkin. Neyron tarmoqlari, qoida tariqasida, tarixiy ma'lumotlar va mavjud ijtimoiy stereotiplarni o'z ichiga olgan katta hajmdagi ma'lumotlar to'plamlari asosida o'qitiladi. Natijada, ushbu ma'lumotlardagi mavjud tengsizlik va tarafkashliklar sun'iy intellekt tizimlari faoliyatida takrorlanishi yoki kuchaytirilishi ehtimoli yuzaga keladi.

Mazkur holat sun'iy intellekt tizimlari tomonidan muayyan ijtimoiy guruhlariga, jumladan jins, irq, etnik mansublik yoki boshqa ijtimoiy belgilarga asoslangan holda kamsituvchi qarorlar qabul qilinishiga olib kelishi mumkin. Xususan, inson resurslarini boshqarish (HR) sohasida qo'llanilayotgan sun'iy intellektga asoslangan tizimlar tarafkash o'quv ma'lumotlari asosida faoliyat yuritgan taqdirda, ma'lum bir jins yoki irq vakillarini ustun qo'yishi ehtimoli mavjud bo'lib, bu holat teng imkoniyatlar va adolat tamoyillarining buzilishiga sabab bo'lishi mumkin.

Yechimlar:

Sun'iy intellekt tizimlarining xolis va adolatli faoliyatini ta'minlash maqsadida ularni tarafkashlikdan xoli ma'lumotlar asosida o'qitishga qaratilgan yagona standartlar va metodologiyalarni joriy etish zarur. Bunda o'quv ma'lumotlarida mavjud bo'lishi mumkin bo'lgan kamsituvchi naqshlarni aniqlash, baholash va bartaraf etish mexanizmlarini qo'llash muhim ahamiyat kasb etadi.

Shuningdek, sun'iy intellekt algoritmilarining shaffofligi va tushuntiriluvchanligi (explainability) majburiy talab sifatida belgilanishi lozim. Kompaniyalar hamda sun'iy intellekt tizimlarini ishlab chiquvchilar algoritmilarining qanday ishlashi, qarorlar qabul qilish jarayonida qaysi omillar hisobga olinayotgani haqida aniq va tushunarli axborot taqdim etishlari zarur. Bu esa ongsiz kamsitish holatlarining oldini olish, javobgarlikni ta'minlash va inson huquqlariga rioya etilishini kuchaytirishga xizmat qiladi.

3. Shaffoflik va hisobdorlik

Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish jarayonida inson huquqlarini ta'minlash bilan bog'liq asosiy muammolardan biri algoritmik qarorlar qabul qilish jarayonining yetarli darajada shaffof emasligi hisoblanadi. Amaliyotda ko'plab sun'iy intellekt tizimlari "qora quti" (black box) modeli asosida faoliyat yuritib, ularning qanday mezonlar asosida qaror qabul qilayotgani foydalanuvchilar hamda nazorat qiluvchi organlar uchun tushunarsiz bo'lib qolmoqda.

Mazkur holat sun'iy intellekt tizimlari tomonidan yo'l qo'yilgan xatolar yoki asossiz qarorlarning o'z vaqtida aniqlanmasligiga olib kelishi mumkin. Natijada esa shaxslarning

huquq va erkinliklariga zarar yetkazilishi, shuningdek, huquqiy javobgarlikni aniqlash imkoniyatining cheklanishi ehtimoli yuzaga keladi.

Yechimlar:

Sun'iy intellekt, jumladan GPT kabi yirik til modellari shaffoflik va hisobdorlik tamoyillari asosida ishlab chiqilishi va qo'llanilishi lozim. Bunda kompaniyalar va texnologiya ishlab chiquvchilari sun'iy intellekt tizimlarining qaror qabul qilish mexanizmlari, foydalanilayotgan ma'lumotlar turi hamda qabul qilingan qarorlar uchun javobgar subyektlar haqida ochiq va tushunarli axborot taqdim etishlari zarur.

Shuningdek, sun'iy intellekt tizimlarining inson huquqlari, adolat va qonuniylik tamoyillariga muvofiqligini ta'minlash maqsadida mustaqil audit va sertifikatlash tizimlarini joriy etish muhim ahamiyatga ega. Bunday standartlar sun'iy intellektning xavfsiz, adolatli va mas'uliyatli qo'llanilishini ta'minlashga xizmat qilib, uning salbiy oqibatlarini minimallashtirish imkonini beradi.

4. Qaror qabul qilishni avtomatlashtirish va uning inson huquqlariga ta'siri

Sun'iy intellektga asoslangan avtomatlashtirilgan qaror qabul qilish tizimlarining keng joriy etilishi, ayniqsa moliya, sog'liqni saqlash hamda adliya sohalarida, inson huquqlarini ta'minlash nuqtayi nazaridan qator muhim muammolarni yuzaga keltirmoqda. Kredit ajratish, tibbiy xizmat ko'rsatish yoki huquqiy baholash jarayonlarida sun'iy intellektdan foydalanish inson hayoti, sog'lig'i va ijtimoiy mavqeiga bevosita ta'sir ko'rsatadigan qarorlarning avtomatlashtirilishiga olib kelmoqda.

Bunday tizimlar tomonidan yo'l qo'yilgan xatolar yoki noto'g'ri algoritmik baholashlar shaxslar uchun jiddiy huquqiy va ijtimoiy oqibatlarga sabab bo'lishi mumkin. Shu bois, sun'iy intellekt asosida qabul qilinayotgan qarorlarning shaffof bo'lishi, ularni qayta ko'rib chiqish va ularga e'tiroz bildirish imkoniyatining mavjudligi inson huquqlarini himoya qilishning muhim sharti hisoblanadi.

Yechimlar:

Avtomatlashtirilgan qaror qabul qilish tizimlari ustidan samarali insoniy nazorat (human-in-the-loop) mexanizmlarini joriy etish zarur. Bunda foydalanuvchilarga sun'iy intellekt tomonidan qabul qilingan qarorlarga e'tiroz bildirish, ularni qayta ko'rib chiqishni talab qilish hamda inson ishtirokida yakuniy qaror qabul qilinishini ta'minlash imkoniyati yaratilishi lozim. Ushbu mexanizm, ayniqsa kredit berish, sug'urta, ijtimoiy xizmatlar va tibbiy muolajalar bilan bog'liq holatlarda alohida ahamiyat kasb etadi.

Shuningdek, sun'iy intellekt botlari va boshqa avtomatlashtirilgan tizimlar faoliyati natijasida inson huquqlari buzilgan taqdirda fuqarolarning huquq va manfaatlarini himoya qilishni kafolatlaydigan maxsus huquqiy normalar va javobgarlik mexanizmlarini ishlab

chiqish zarur [3]. Mazkur normalar sun'iy intellektdan mas'uliyatli foydalanishni ta'minlash hamda huquqiy aniqlikni mustahkamlashga xizmat qiladi.

5. Sun'iy intellektda etika va inson huquqlari

Sun'iy intellekt texnologiyalarining jadal rivojlanishi ularni qo'llash jarayonida yuzaga keladigan axloqiy (etik) masalalarning ahamiyatini sezilarli darajada oshirmoqda. Xususan, xavfsizlikni ta'minlash maqsadida yuzni aniqlash texnologiyalaridan foydalanish shaxsiy hayot daxlsizligi va maxfiylik huquqlarining buzilishiga olib kelishi mumkin. Shu bilan birga, mijozlar bilan munosabatlarni boshqarish (CRM) hamda korxona resurslarini rejalashtirish (ERP) tizimlarida qo'llanilayotgan sun'iy intellekt texnologiyalari nafaqat texnik samaradorlikni, balki axloqiy va inson huquqlariga oid tamoyillarni ham hisobga olgan holda faoliyat yuritishi lozim [4].

Sun'iy intellektdan foydalanish jarayonida adolat, shaffoflik, inson qadr-qimmatini hurmat qilish hamda zarar yetkazmaslik kabi asosiy etik prinsiplarga rioya etilishi texnologiyalarning ijtimoiy maqbulligini ta'minlashning muhim sharti hisoblanadi.

Texnologiya davrida inson huquqlari: Sun'iy intellekt erkinlik va xavfsizlikka qanday ta'sir qiladi?

Zamonaviy texnologiyalar, ayniqsa sun'iy intellekt (SI), dunyomizni sezilarli darajada o'zgartirib, hayotda yangi imkoniyatlar va qulayliklar yaratmoqda, shu bilan birga inson huquqlariga jiddiy muammolarni ham keltirib chiqarmoqda. Sun'iy intellekt tez rivojlanib borishi bilan shaxsiy hayot, xavfsizlik va nazorat masalalari tobora dolzarb bo'lib bormoqda. Biz mashinalar tomonidan qabul qilinadigan qarorlar erkinlik, shaxs huquqlari va hatto demokratik institutlarga chuqur ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan yangi davr ostonasida turibmiz. Hayotni yaxshilash uchun mo'ljallangan texnologiyalar inson huquqlariga qanday tahdid solishi mumkin va biz innovatsiyalarni shaxs erkinliklarini himoya qilish bilan qanday muvozanatlashtira olamiz?

Sun'iy intellekt va maxfiylik huquqlari

Sun'iy intellektning inson huquqlariga ta'sirining eng yorqin misollaridan biri bu shaxsiy hayot masalasidir. Texnologiya rivojlanib borgan sari ma'lumotlarni to'plash tobora keng tarqalmoqda [5]. Zamonaviy sun'iy intellekt tizimlari odamlar haqida katta miqyosda ma'lumot to'plash va tahlil qilish imkoniyatiga ega. Ijtimoiy tarmoqlar, qidiruv tizimlari, mobil ilovalar va aqlli uy qurilmalari doimiy ravishda insonning odatlari, afzalliklari, joylashuvi va hatto hissiy holati haqida ma'lumotlarni to'playdi.

Xususan, yuzni aniqlash texnologiyalarining jamoat joylarida qo'llanilishi shaxslarni doimiy kuzatuv ostida saqlash imkonini yaratib, shaxsiy erkinlik va daxlsizlikka real tahdid solmoqda. Masalan, ayrim davlatlarda, jumladan Xitoyda, fuqarolarning

harakatlarini nazorat qilish maqsadida yuzni aniqlash tizimlaridan keng foydalanilayotgani shaxsiy hayotga aralashuv ehtimolini kuchaytirmoqda.

Sun'iy intellektning rivojlanishi har bir shaxsning shaxsiy hayotga bo'lgan huquqini kafolatlash masalasini yanada murakkablashtirmoqda. Maxfiylik insonning asosiy huquq va erkinliklarining ajralmas qismi bo'lib qolishi zarur. Shu sababli, samarali nazorat va huquqiy tartibga solish mexanizmlarini joriy etmasdan turib, texnologiyalarning ushbu fundamental tamoyilni buzishiga yo'l qo'yib bo'lmaydi [6]. Mazkur buzilishlarning oldini olish maqsadida shaxsning aniq va ongli roziligisiz shaxsiy ma'lumotlardan foydalanishni cheklovchi qat'iy huquqiy normalarni ishlab chiqish, shuningdek, ma'lumotlarni yig'ish va qayta ishlash jarayonlarida shaffoflikni ta'minlaydigan institutsional mexanizmlarni joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Nazorat va manipulyatsiya: SI qanday qilib erkinliklarga tahdid solishi mumkin?

Sun'iy intellekt ijtimoiy harakatlarni nazorat qilish va fikrlarni manipulyatsiya qilish uchun ham ishlatilishi mumkin. Xavotirli misollardan biri soxta yangiliklar yaratish va tarqatish, jamoatchilik fikrini manipulyatsiya qilish va muxolifatni bostirish uchun sun'iy intellektdan foydalanishdir. Ijtimoiy tarmoqlar va tavsiya algoritmlari dezinformatsiya va qutblanishning tarqalishiga hissa qo'shishi, demokratik jarayonlar va so'z erkinligiga tahdid solishi mumkin [7].

Siyosiy kuchlar fuqarolarning xatti-harakatlarini manipulyatsiya qilish uchun texnologiyalardan foydalanganda, bu saylov jarayonlari va odamlarning kundalik hayotiga jiddiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. 2020-yilda foydalanuvchilarning turli xil qarashlar va fikrlarga kirishiga to'sqinlik qilib, axborot maydonini toraytirish uchun algoritmlardan foydalanilgan holatlar aniqlandi.

Sun'iy intellekt biz internetda ko'rgan va eshitgan narsalarimizni nazorat qila boshlaganda, bu fikrlash va ifoda erkinligiga tahdid soladi. Mashinalar ma'lumotni yashirish yoki buzib ko'rsatilgan faktlarni taqdim etish orqali dunyoga bo'lgan qarashimizni shakllantirishi mumkin [8].

Raqamli davrda inson huquqlarini himoya qilish uchun axborot oqimini shakllantiruvchi va kompaniyalardan ulardan foydalanishda shaffoflikni talab qiluvchi algoritmlarni tartibga solish zarur.

Xavfsizlik xavflari va kamsitish [9]

Yana bir muhim jihat – xavfsizlik sohasida sun'iy intellektdan foydalanish. Yuzni aniqlash kabi monitoring va nazorat tizimlari, ayniqsa, qochqinlar va migrantlar kabi zaif guruhlariga nisbatan kamsitish xavfini oshirishi mumkin. Monitoring uchun ishlatiladigan

algoritmlar muayyan odamlar guruhlarini tizimli ravishda noto'g'ri tanib olish uchun sozlanishi mumkin, bu esa adolatsiz ta'qiblarga olib kelishi mumkin.

Masalan, ba'zi mamlakatlarda yuzni aniqlash tizimlari qora tanli odamlarni aniqlash ehtimoli ko'proq. Bu noqonuniy hibsga olishlar va shaxsiy hayotga tajovuz qilish kabi kutilmagan oqibatlarga olib kelishi mumkin.

Algoritmlar neytral emas. Ular jamiyatda allaqachon mavjud bo'lgan tarafdashliklarni kuchaytirishi mumkin. Biz texnologiyadan zulm uchun emas, balki tenglik va adolatni ta'minlash uchun foydalanilishini ta'minlashimiz kerak.

Bunday texnologiyalar xavfsizlikni yaxshilashda muhim rol o'ynashi shubhasiz. Biroq ulardan haddan tashqari nazorat yoki zulm uchun foydalanilmasligi va ushbu tizimlarni ishlab chiqish va joriy etishda inklyuzivlik va adolat tamoyillari hisobga olinishi muhimdir.

Taraqqiyot va inson huquqlari o'rtasidagi muvozanatni qanday topish mumkin

Sun'iy intellektdan qanday qilib uyg'un foydalanish masalasi ochiqlicha qolmoqda. Bir tomondan, bu texnologiyalar qaror qabul qilishni tezlashtirish, xizmatlardan foydalanish imkoniyatini oshirish va tibbiy diagnostikani yaxshilash orqali odamlar hayotini sezilarli darajada yaxshilashi mumkin. Boshqa tomondan, ular inson huquqlariga tahdid solishi mumkin, masalan, shaxsiy hayotga tajovuz qilish, manipulyatsiya va kamsitish.

Ushbu qiyinchiliklarga javoban, inson huquqlari himoyachilari Xalqaro miqyosda texnologik davrda insonning asosiy huquqlarini himoya qiladigan qonunchilik va texnologik yechimlarni talab qilmoqda. Bunga ma'lumotlardan foydalanishda shaffoflik, sun'iy intellekt uchun axloqiy standartlarni yaratish, nazorat va manipulyatsiyadan ozodlikni ta'minlash kiradi.

Sun'iy intellekt va boshqa texnologiyalar, shubhasiz, jamiyatga foyda keltiradi, ammo ular inson huquqlari uchun jiddiy xavf tug'diradi. Nafaqat innovatsiyalarni qabul qilish, balki har bir shaxsning asosiy huquq va erkinliklarini himoya qilish ham muhimdir. Raqamli davrda shaxsiy hayot, so'z erkinligi va tenglik ustuvor bo'lib qolishi kerak va sun'iy intellekt tomonidan qabul qilinadigan qarorlar qat'iy axloqiy va huquqiy standartlarga bo'ysunishi kerak.

Kelgusi yillarda texnologiya huquqlarimizni buzmasdan, insoniyat manfaatlariga chinakam xizmat qila oladimi yoki yo'qmi, buni aniqlash bizga bog'liq bo'ladi.

O'zlarining SI mahsulotlarini ishlab chiqishda axloqiy tamoyillarni integratsiya qilishlari kerakdir. Bunga SI texnologiyalaridan foydalanishda tenglik va adolatni ta'minlash kiradi [10].

Axloq qo'mitalari yoki nazorat guruhlarini tashkil etishda sun'iy intellektdan foydalanish inson huquqlari standartlariga muvofiqligini kuzatishga yordam beradi.

Sun'iy intellekt insoniyat uchun ulkan imkoniyatlarni taqdim etadi, ammo undan foydalanish inson huquqlari uchun ham jiddiy muammolarni keltirib chiqaradi. Sun'iy intellekt keng jamoatchilik manfaatlariga xizmat qilishi uchun uning faoliyatida shaffoflikni ta'minlash, foydalanuvchi ma'lumotlarini himoya qilish, kamsitish va tarafkashlikka qarshi kurashish hamda sun'iy intellektni ishlab chiqish va undan foydalanishda axloqiy normalar va standartlarni joriy etish zarur.

Fikrimizcha, Raqamli texnologiyalar vazirligi tuzilmasida Axborot havfsizligini ta'minlash bo'limi faoliyatida yana bir bo'linma – sun'iy intellektdan foydalanish havfsizligi bo'linmasini tashkil qilish, uning ixtiyoriga butun respublika hududi bo'ylab hozircha qo'shish qiyin bo'lgan hududlar bilan bog'lash, kompyuterlar bilan jihozlash va uni onlayn internet orqali aloqalar o'rnatilishi lozim.

Sun'iy intellektdan foydalanish amaliyotini kuzatib borish maqsadga muvofiq bo'lar edi. Albatta, bunday kompyuterlar ishlashi qo'shimcha elektr energiyasidan yuklashni takozo qilish va bunda quantum computers uchun qo'shimcha maydon ajratib, unda maxsus foto elektrostansiyasini ishga tushirish kerak bo'ladi. Bunday tuzilma sun'iy intellektdan yuk tashish inson huquqlariga naqadar rioya qilish bilan bog'liq jarayonni kuzatib borishga ega bo'ladi. Mazkur talablar 2024-yil 14-oktabrda qabul qilingan O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Sun'iy intellekt texnologiyalarini 2030-yilga qadar rivojlantirish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PQ–358-son Qarorining 3-bandini ijro etishda [11] qulay sharoitlar yaratib beradi, ya'ni:

bank-moliya sohasida – firibgarliklarning oldini olish, foydalanuvchilarning to'lov qobiliyatini baholash, bozor tendensiyalarini prognoz qilish;

soliq va bojxona sohalarida – yashirin iqtisodiyot ulushini kamaytirish, shubhali bojxona operatsiyalarini prognozlash va xavflarni boshqarish;

sog'liqni saqlash sohasida – kasalliklarni tashxislash, davolash usullarini belgilash, tibbiy tasvirlarni tahlil qilish va bemorga oid ma'lumotlarni boshqarish;

qishloq xo'jaligi sohasida – hosildorlikni prognoz qilish, qishloq xo'jaligi resurslarini boshqarish, ekinlar, parranda, baliq va chorva mollarini yetishtirish jarayonlarini monitoring qilish;

energetika sohasida – energiya resurslarini boshqarish, energiya ishlab chiqarish va taqsimlashni optimallashtirish, qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanishni rivojlantirish va ularga bo'lgan talabni prognozlash.

ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Mamlakat taraqqiyotining 2030-yilgacha mo'ljallangan ustuvor yo'nalishlari doirasida islohotlarni izchil davom ettirish va yangi bosqichga olib chiqishning qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida" 16.02.2026-yildagi PF-21-son Farmoni // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 17.02.2026-y., 06/26/21/0145-son. URL.: <https://lex.uz/docs/-8050769>.
2. Организация Объединенных Наций. (1948). Всеобщая декларация прав человека. URL: https://www.consultant.ru/document/cons_doc_
3. Организация Объединенных Наций. (1966 г.) Международный пакт о гражданских и политических правах. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pactpol.shtml.
4. R (Bridges) v Chief Constable of South Wales Police [2020] EWCA Civ 1058. URL: <https://privacylawbarrister.com/2020/08/28/r-bridges-v-the-chief-constable-of-south-wales-police-2020-ewca-civ-1058/>.
5. Council of Europe. (2018). Convention 108+: Convention for the protection of individuals with regard to the processing of personal data. URL: https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/LIBE/DV/2018/09-10/Convention_108_EN.pdf.
6. United Nations Office for Disarmament Affairs. (2021). Background on LAWS in the CCW. URL: <https://disarmament.unoda.org/the-convention-on-certain-conventional-weapons/background-on-laws-in-the-ccw/>.
7. United Nations Human Rights Council. (2021). The right to privacy in the digital age. A/HRC/48/L.9/Rev.1.
8. Organization for Economic Co-operation and Development. (2019). OECD Principles on AI. URL: <https://oecd.ai/en/ai-principles> (дата обращения 26.09.2024)
9. Raso, F. A., Hilligoss, H., Krishnamurthy, V., Bavitz, C., & Kim, L. (2018). Artificial intelligence & human rights: Opportunities & risks. Berkman Klein Center Research Publication, (2018-6).
10. Fjeld, J., Achten, N., Hilligoss, H., Nagy, A., & Srikumar, M. (2020). Principled artificial intelligence: Mapping consensus in ethical and rights-based approaches to principles for AI. Berkman Klein Center Research Publication, (2020-1).
11. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Sun'iy intellekt texnologiyalarini 2030-yilga qadar rivojlantirish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi 2024-yil 14-oktabrda qabul

qilingan PQ–358-son qarori // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 17.10.2024 y.,
07/24/358/0825-son. URL.: <https://lex.uz/docs/-7158604>.

© AKRAMXODJAYEV Bori Toxtaxodjayeich, 2026. CC BY 4.0

SERTIFIKAT

QR-kodni skanerlash orqali sertifikatni yuklab oling

AKRAMXODJAYEV Bori Toxtaxodjayeich

NAVOIY INNOVATSIYALAR UNIVERSITETI

conference.niuedu.uz

© 2026